

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 609

המאור שבת אורה

סוכות וזאת הברכה

אזהרה המורה: העלון מיועד אך
ורק לרציניים שיודעים את
השיבות התפילה, ובשעת התפילה
לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.
לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

בספר 'בניא צלמוות' מתאר מחבר הספר: בימי חג הסוכות הגיעה לאוזני שמועה שישנה סוכה במחנה (אושיוץ), באחד המגרשים שבין הצריפים היתה ערימה של דרגשים שלא היו בשימוש, מישו השתמש במבנה של הדרגש ללא הקרשים שהיו מונחים בתחתית כל קומה, ושימשו אותנו כמיטות, לדרגות הסוכה, וכסך הניח כמה חתיכות עץ משברי הדרגשים בקומה העליונה של הדרגש. זכור לי שהסתפקתי לגבי כשרותה של הסוכה מכיון שאי אפשר היה לישון בה, וזכרתי את ההלכה שסוכה כזו גם לאכילה איננה כשרה, ביום האחרון של החג נכנסתי לסוכה ואמרתי את ה"יהי רצון" שנוהגים לומר כשנפרדים מהסוכה, ותפילה מיוחדת היתה בפי, שלשנה הבאה נזכה לשבת בבני חורין בסוכה כשרה.

באחת משנות חייו האחרונות, נרכשה עבור רבי משולם דוד סאלאוויצקי זצ"ל ראש ישיבת בריסק, דירה ברחוב עלי הכהן בירושלים, בסמיכות לישיבתו הקדושה, אולם הוא סירב לעבור אליה ועמד על רצונו להשאיר להתנודר בדירתו הישנה ברחוב עמוס, באמרו: "בדירה כאן הורה לי אבא זצ"ל היכן להדליק נרות תנוכה, ואילו בדירה ברחוב עלי הכהן אין לי ממנו מסורת היכן להדליק..." נרק כאשר תשו כוחותי והחלש למאד, עבר לדירה זו. בנותן ענין לספר עוד, כי טרם רכישת הדירה ברחוב עמוס בתקופת נישואי של רבי דוד, עמדה על הפרק אפשרות של דירה אחרת שהתאימה מכל הבחינות, אולם נדרש היה לברר פרט הלכתי כלשהו על אחד החדרים בה, היכן, או אם בכלל, יש להניח את המזוזה בפתחו. כששח זאת רבי משולם דוד לאביו הרב מברסק, זצ"ל וביקש את הכרעתו בדבר, אמר לו אביו זצ"ל את הדברים הבאים: "בעוד שאצל העולם הסיבות שבשלחן נקראת 'דירה טובה', הן גודל החדרים, הקומה, גודל המטבח וכיוצא בזה, הרי שבעינינו ישנם שלושה דברים שהם הקובעים את טיב הדירה וערכה - הראשון, בית שאין בו שאלה היכן להניח את נרות החנוכה לצאת ידי חובת פרסומי ניסא; השני, אם יש בה סוכה או גישה נוחה למקום שבנתינת לבנותה; והשלישי, אם אין בה שאלות וספיקות בהלכות מזוזה. בהעדר שלושת התנאים הללו, אויזין נחשבת לדירה טובה!"...

(אחרון לדורידעה)

רבי ליפא זילברמן זצ"ל, המנהל הרוחני הנערץ של תלמוד תורה קמניץ, היה נוהג לספר בחום על דמותו המופלאה של רבי ישראל שלום לוריא ז"ל, אחד מדרמיות ירושלים. רבי לוריא, אשר זכה להשיא את בנותיו לתלמידי חכמים וגדולי תורה, היה ידוע במנהג ייחודי ומלא משמעות בסוכות. בכל שנה, כשבנה את סוכתו, נהג רבי לוריא לקשט אותה בשטרות כסף שהפכו חסרי ערך בעקבות שינויי השלטון. הסיפור שמאחורי שטרות אלו נגע ללבבות רבים: כאשר הקומוניסטים עלו לשלטון ברוסיה, הם פסלו את המטבעות שהיו בשימוש עד אז. עשירים גדולים, שרכושם היה עצום, מצאו את עצמם בין לילה חסרי כל, כשכל עושרם הפך לאבק פורה, חסר ערך. רבי לוריא הבין את המסר העמוק שבאירוע זה. הוא החליט להשתמש בשטרות הכסף הללו כקישוטים לסוכתו, כדי להמחיש לכל רואי הסוכה את האמת הנצחית: רכוש העולם הזה הוא הבל הבלים. השטרות, שבעבר היו סמל לעושר וכוח, הפכו בסוכתו לסמל לצניעות ולהבנה העמוקה שהעיקר הוא הרוחניות ולא החומריות. הקישוטים המיוחדים הללו לא רק עיטרו את סוכתו מבחוץ, אלא גם קישטו את נשמתו של כל בני הבית והאורחים. הם החדירו בלב הילדים ובכל המבקרים את האמת הצרופה והנצחית - שהערך האמיתי בחיים אינו נמדד בכסף או רכוש, אלא במידות טובות, בלימוד תורה ובמעשים טובים. כך, בכל חג סוכות, הפכה סוכתו של רבי לוריא לזיכרון חי לארעי ולחולף שבועולם הזה, ולקריאה להתחבר לנצחי ולמשמעותי באמת. הסיפור הזה, שסופר בהתרגשות על ידי רבי ליפא זילברמן, ממשיך להדהד בלבבות ולהזכיר לנו את מה שבאמת חשוב בחיים. (חכמת החינוך)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

סוכות

בספת תשבו שבועת ימים ביאר רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל משיגה ישיבת פוניבז' (מכתב מאליוהו): חג הסוכות הוא זמן אסיפת התבואה, כמו שאומרת התורה (דברים טו. יג). "חג הסוכות תעשה לך... באספק", מטבע הדברים אדם שמח מאד באסיפת גורנו, שכן כאשר השפע מצוי סבור הוא שהוא בטוח לפרנסת כל ימות השנה וממילא הוא נתון בסכנה של גאווה. לכן הקדימה התורה רפואה למכה והורתה לנו "בסוכות תשב" ללמד את האדם ולהזכיר לו שאין לו שום בטחון בגשמיות רק בקרבת השי"ת, אין הגג מחסה רק סוכת שלומו יתברך היא המחסה האמיתית וכל היתר הוא רק ציווי השי"ת להשתדלות. ובמקום לשמוח בתבואה מורה לנו התורה (שם יד) "ושמחת בחגך", היינו שמחה רוחנית, שכן שמחה רוחנית היא בהרגשת השובע הרוחני ובביטול השאיפות הגשמיות החולפות. (להתד עליון)

כותב רבי יעקב ניימן זצ"ל: כבוד מורי ורבי, רבי משה רונשטיין זצ"ל, משיגה ישיבת לומז'ה היה אומר: רגילים לומר טעם למה קוראים בסוכות "קוהלת" מפני שהיא זמן שמחתנו ומפחדים שלא ישמחו יותר מראי לכן קוראים קוהלת כדי להזהיל את העולם הזה וממילא יעמד בשמחה, והוא אמר בדיוק להיפך מפני שמצוה להיות שמח מאד וכל זמן שאדם קשור להבלי עולם הזה אי אפשר להיות שמח כראוי כי תמיד הוא מקנא בחבירו והתאוה והכבוד אוכלות את לב האדם ומפילות עליו עצבות, לכן קוראים את קהלת ומתבוננים איך שכל העולם הזה הם הבל הבלים ולא כראי לרדוף אחריהם, אז הוא יכול לקיים בשלימות המצוה של "ושמחת". שמחה אמיתית. (דרכי מוסר)

וזאת הברכה

ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש. מכאן אתה למד היאך באנו לכלל מצב זה, שמצד אחד באים נוכרים ומתגירים ונכנסים תחת כנפי השכינה, ומצד שני קורה שאחידים מבני ישראל נושרים וממירים דתם ר"ל. שכן מכאן דרשו חז"ל שבועת מתן תורה חזר הקב"ה על כל אומה ולשון וביקש לתת להם את התורה ולא קיבלו. ומכיון שהיו אז בתוכם יחידים שכן רצו לקבלה, אך משום שנתיראו מאנשי אומתם שתקו, וסעסוכו להיפך וראי נמצאו מבני ישראל איזה יחידים שמיאנו לקבל התורה, אלא שמבושה או מיראה נעטרפו אף הם לאמירת "נעשה ונשמע", לפיכך עד היום הזה מוצאים אנו יחידים מן הגויים המבקשים להתייחד, ובודדים מישראל המבקשים להשתמד ר"ל. (בשם ובי עקיבא איגד זצ"ל) (פנינים משולחן נבחר)

בראשית

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ: וזהו ההקדמה והיסוד לכל ציוויי התורה: הדרך שעל האדם לגשת למצוות התורה, היא: מתוך הבנה שהמושכלות הראשונות של האדם מחייבות שישנם חוקים ומשפטים על האדם היאך להתנהג. הידוע שכל היקום נברא ע"י בורא, ואליז שייך הכל, הרי השכל הישר מחייב להבין שיש לו לבורא איזה דרישות מאותם המסתובבים בתוך העולם שלו, ובדואי לא יתכן שיתן רשות לכל אחד לעשות בזה כבתוך שלו, לנתן ולהרוס את יופי הדר עולמו מבלי דין ומשפט. כל המצוות אשר ציונו עליהם בתורתו הקדושה, הם הנם הדרישות אשר "בעל העולם" דורש ממי שמתהלך בעולמו, ומשתמש בו, ורק מי שמקיים דרישות הללו, לו ניתנה רשות השתמשות. והוא מה שאמר הקב"ה לאדם הראשון "והן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי". ואמנם רק מי שברא את העולם, הוא לבדו יודע מה הם הדברים אשר מקיימים את העולם בהדר תפארתו, ומה הם הדברים אשר הם מקלקלים ומשחיתים את העולם, ואת זאת זכינו שיגלה לנו על ידי תורתו הקדושה. וזהו "הקדמת התורה" לכל הבא בשעריה.

(טללי אורות ימין הרב שך זצ"ל)

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

סיפר רבי גדליה אייזנר זצ"ל על בן גילוי, ר' וולף שמו, בנו של ר' נתן, ידיד כהלכה. היה מאלה שלא היה להם כלום ולא היו צריכים כלום מאלה שכל חיותם מעבודת הש"ת בשמחה. ביום מן הימים סיפר לנו בני החבורה וולף ושח ברעית-ברוחה כי הורחב לו, עבר מדידתו הקטנה אל דירה גדולה ורחבת ידיים - בעלת אור בהיר ואויר צח - ובה מקום למכביר, לא רק לבני המשפחה כי אם גם להתאספות כל בני החבורה שמהו כולם לשמוע כי יצא מרוחק להרחבה. אלא שהכל תמחו: הרי אין בידו של וולף פרוטה לפורטה, שמא עלתה בחכתו ירושה או גורל בסכום גדול? דק חסרון אחד יש בדירה זו, המשך וולף לספר: "אין בה היכן לתלות את המנורה..." עתה הבינו את ההלצה המרה: אחר שלא היה ביד וולף לשלם את דמי השכירות, הוציא בעלי-הבית מדידתו את וולף ואת כל אשר לו אל...רחוב, פשוט כמשמעו, והיא-היא אותה דירה 'גדולה מוארת ומאווררת', אשר חסרון אחד בה: אין בה תקרה... (במחצית ר' גדל)

"ענין של טעם"

רבי נתן גשטטר זצ"ל בספרו "להורות נתן" (מועדים) כתב, ומה שהאושפזין באים דוקא בחג הסוכות ולא בפסח שהוא גם כן שבועה ימים ובודאי שטעם פנימי יש בו, אך יש לומר גם בפשטות, כי לא יתכן לקבל פני אורחים חשובים עילאיים כאלו אלא במדור הראוי לפי כבודם. והנה בכל ימות השנה מי יאמר כי זכיתי לבי אשר ביתו יהיה ראוי לקבל אותם אושפזין אבל בסוכה שהיא חפצא של מצוה וקדושה יש בה, במדור זה נאה לקבל את פניהם, כי אף הפשוט שבישראל העושה סוכה הרי זו נתקדשה למצוותה בתכלית.

"מפי כתבם"

הגני רגיל לספר מעשה שראיתי בעיני. נודמן לי להתפלל בבית הכנסת מסוים ביום הכיפורים והנה רואה אני מזווית עיני את אחד המתפללים כורע ב"זהכנהים והעם" על עיתון, ומתחיל לקרוא את החדשות הכתובות שם...! אם הייתי שואל אותו לפרש מעשיו, הוא היה אומר שאין כל רע בעיתון זה: הן מדובר בעיתון מכובד! ובאמת הכל טוב ויפה, אולם ודאי שאין זה הזמן המתאים לקריאת עיתון! אינני יודע אם תסכימו אתי, אך לעניות דעתי, הכנסת עיתון לתוך הסוכה הוא מעשה גרוע הרבה יותר! הן ראש השנה ויום כיפור מרוממים אותנו למדרגה עצומה. סוכות הוא "זמן שמחתנו" - זמן של חביבות, ממש חביקה של הקב"ה! סביבנו יושבים אברהם יצחק ויעקב, יוסף, משה רבינו, אהרן הכהן ודוד המלך! לתוך מציאות מופלאה כזו להכניס עיתון? עליו לדעת שחג הסוכות הנו בגדר 'משקפת' - זמן המשקף את מצבו של האדם במשך כל השנה. כאשר יהודי מכיר בעובדה שהבית שלו והשולחן שלו, לא רק בסוכות אלא במשך השנה כולה, הוא בבחינת 'סוכה' - "זה השולחן אשר לפני ה'" (יחזקאל מא, כב), זוהי שמחה אמיתית. אבל שמחה סתמית הנה חסרת כל ערך! אם יהודי נמצא במחיצה אחת עם האבות הקדושים במשך שבוע ימים ולא נותר לו מכך מאומה - לאחר מכן הוא חוזר אל כל ההבלים, על כך אמר החכם מכל אדם "ולשמחה מה זו עושה" - מה התועלת בשמחה מעין זו? (רבי שמשון פינקוס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שיכולים לעלות לתורה שלושה כוהנים בזה אחד זה?

תשובה: בשמחת תורה: אחד לחתן תורה. ואחד לחתן בראשית ואחד למפטיר, כיון שכל אחד עולה בספר תורה אחד.

(ספר החידושים)

למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשפיל: רבי יצחק אלחנן גיברלטר ז"ל, ששהה בגטו קובנא, מתאר בספרו על מסירות נפש לקיום מצוות נדירות באוה מצבים או זמנים מותר להסתכן ואמיל: "הגיע הלילה הראשון של חג הסוכות העוצר הצבאי בלילה עמד בתוקפו, אסור היה לצאת לרחוב ואפילו לא לחצר, שהינו עדיין בתוך המטבח הצר של שכנתנו היקרה. לאחר שהתפללנו, שאל אבא את שכנתנו, שבטוב ליבה אפשרה לנו לשהות מספר ימים בביתה, שמא ידוע לה על סוכה מוסתרת בחצר. השכנה נבהלה ושאלה את אבא "כיצד עולה על דעתך לצאת בלילה לחצר? זהו זמן של עוצר, זו הרי סכנת נפשות, ולגרמנים יהיה עונש גדול לרצוח יהודי בעיצומו של החג". אולם אבא לא שעה לדבריה, והתחנן לפניה שתאמר לו את מיקומה של הסוכה, הוא אמר לה כי הוא מוכן לסכן את חייו כדי לקיים מצוה זו של אכילת כזית פת בלילה הראשון של סוכות... בקיום מצוות בגטו, כך אמר אבא, יש למסור את הנפש, ורק כן נוכל אולי לזכות לרחמי שמים. השכנה ראתה את רצונו העז של אבא לאכול בסוכה וכיבדה אותו, היא אמרה לאבא כי היא רואה בבקשה זו איבוד עצמו לדעת, אולם בכל זאת היא תמלה את משאלתו ותראה לו את מקום הסוכה. השכנה חזרה ואמרה כי היא מסירה מעליה כל אחריות, מכיון שהיא הוזהרה והתרתה בנו קודם, לאחר כל ההתראות והאזהרות שמענו מפיה את מיקומה של הסוכה, יש להיכנס לחצר, ולעבור שלושה בתיים, אחרי הבתים בצד שמאל, יש מחסן שהסירו ממנו את גג הרעפים ובמקומו הניחו סכך, השכנה הוסיפה ואמרה שהיא מפחדת לצאת מן הבית כדי להראות לנו את מקום הסוכה, ועל כן היא מסתפקת רק בהסבר, כמו כן היא הודיעה לנו שאין במקום כסאות ונאלץ לאכול בעמידה אי לשבת על האדמה. אנו הילדים, נשאנו כלי מלא מים, נטלה לנשילת ידיים, מגבת ואת שתי ככרות הלחם שהשיג אחי רפאל, וכך יצאנו בחושך מהבית. בחוץ שררה דממה נפש חיה לא נראתה, כל עץ או עמוד נדמו לנו כחייל גרמני, וקול נענוע העלים ושל הענפים על ידי הרוח נשמעו לנו כצעדיהם של חיילים גרמניים, לבבותינו הלמו בחזקה מפחד מוות. הלכנו בזה אחד זה כשורה במרחק מספר מטרים זה מזה כדי שאם הגרמנים יתפסו חס ושלום אחד מאיתנו יוכלו האחרים להימלט עד שלבסוף מצאנו את מקום הסוכה. חשכה עבותה שררה במקום, נר לא היה ואף כסאות לא היו. התעוררה לנו שאלה הלכתית כיצד לאכול את כזית, ה"אם בעמידה או שמא בישיבה על הארץ. שיש בה מדרכי אבלות ואין זה כבוד יום טוב, אבא הציע שנשען איש על גב אחיו או נסמך עצמנו לדופן בסוכה וכך נאכל נטלנו ידינו מחוץ לסוכה במים שהבאנו עמנו, ואבא קידש על שתי ככרות הלחם שהביא רפאל, המתיקות שנמסכה בקולו של אבא וברכת השהחיינו שברך מהרהרים באוזני עד היום. ברכת השהחיינו היתה ברכת הודאה על נס תחיית המתים שנעשה עמנו. כזית הלחם שאכלנו נמס בפנינו וערב לחיכנו כצפיחית בדבש. לאחר יומיים אכלנו לראשונה פרוסת לחם של מצות אכילה בסוכה, טעם זה נשאר עמדי לב החיים טעם של מסירות נפש לקיום מצוות. עם סיום הסעודה הקצרה והדלה ברכנו ברכת המזון, יצאנו מהסוכה בשקט ובדממה, וסגרנו את הדלת אחרינו. חזרנו הביתה בחדר אך מלאי אושר בקיום מצות ישיבה בסוכה, במצב הקשה שבו היינו. השכנה היקרה שאל ביתה שבנו, צפתה לנו עד שובנו, וכשהגענו בשלום נדמינו בעיניה כאילו נעשה עמנו נס של תחית המתים. בגטו ובמחנות העבודה נוצר מצב חדש של קיום מצוות במסירות נפש, זה היה האופן של קיום המצוות במחנות, מסירות נפש היכן שרק אפשר... כאשר חיינו היו תלויים לנו מנגד, וכל רגע ורגע ראינו ניסים גלויים, היינו צריכים לקיים את המצוות שלא כדרך הטבע, כדי לזכות לרחמי שמים.

מפתחמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

האדם גר עם עצמו במשך שבעים שנה ואיננו מכיר את עצמו.. (רבי ישראל סלנט)
סימן של גדבה הניתנת ברצון ומכל הלב, שהנותן בא מעצמו ומשכים ונותן. (כלי יקר)
ירא שמים חושש על כל פעולה שמא היא אסורה, ואילו אחרים חושבים אולי היא מותרת.. (הסבא מנובהרדוק)